Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ҳ.НУРМАТОВ , Н.НОРХӮҶАЕВ

МУСИҚӢ

Китоби дарсӣ барои донишомӯзони синфҳои 2-юми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ

Нашри 12-уми такмилёфта

Вазорати таълими халқи Республикаи Ӯзбекистон ба нашр тавсия намудааст

Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ғафур Ғулом
Тошканд – 2018

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

УЎК 372.878(075)
КБК 85.31 я 71
Н 94

М у қ а р р и з о н:

1. Гулчехра Уалиева – омўзгори калони кафедраи «Фанҳои амалӣ ва методикаи таълими берун аз мактабӣ» –и ДТИАТТХШТ назди ДДОТ ба номи Низомӣ

2. Раъно Худоёрова – омўзгори фанни маданияти мусиқии мактаби таълими миёнаи рақами 277-уми ноҳияи Сирғалии шаҳри Тошканд;

3. У.Мирзаҳмедов – омўзгори фанни маданияти мусиқии мактаби таълими миёнаи рақами 2-юми ноҳияи Бўстонлиқи вилояти Тошканд.

«Аз ҳисоби маблағҳои Бунёди мақсадноки китоби республика чоп шудааст».

Ҳ.Нурматов, Н.Норхўҷаев.
Мусиқӣ: китоби дарсӣ барои донишомўзони синфҳои 2-юми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ. Нашри 12-ум. Т:. Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ғафур Ғулом, 2018 – 72 саҳ.
1.1.2 Ҳаммуаллифон

УЎК 372.878(075)
КБК 85.31 я 71

ISBN 978-9943-5290-6-9

© **Ҳ.Нурматов, Н.Норхўҷаев, Ғ.Наҷмитдинов.**
© **Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ғафур Ғулом, соли 2018**

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ВАТАНАМОНРО МАДҲ МЕКУНЕМ

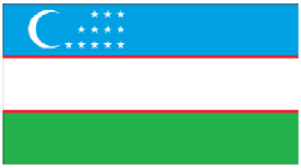

ГИМНИ ДАВЛАТИИ РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН

Шеъри *Абдулло Орипов*
Оҳанги *Мутал (Мутаваккил) Бурҳонов*

Серқуёш, ҳур ўлкам, элга бахт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон!
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шуҳратинг порласин токи бор жаҳон!

Н а қ а р о т :

Олтин бу водийлар – жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Бағри кенг ўзбекнинг ўчмас иймони,
Эркин, ёш авлодлар сенга зўр қанот!
Истиқлол машъали, тинчлик посбони,
Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

Н а қ а р о т :

Олтин бу водийлар – жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ХОНАИ МУСИҚӢ

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ҚОИДАҲОИ СУРУДХОНӢ

1. Ҳангоми сурудхонӣ қоматро рост карда, озод истодан лозим.

2. Сурудро маҳин, оҳиста ва фарёд назада сароед. Калимаҳоро аниқ ва бурро талаффуз кунед.

3. Ҳиҷоҳои заданоки сурудро дарозтар карда сароед.

4. Нафасро эҳтиёткорона то охири мисраъ расонда истифода кунед.

5. Ҳангоми бо ҷамоа суруд иҷро кардан, бо рафиқонатон якҷоя сароед.

6. Ҳангоми сурудхонӣ ба ҳаракати дастони омӯзгори мусиқиатон нигоҳ карда, нишондодҳои ӯро аниқ иҷро кунед.

7. Ҳангоми суруд хондан, аввал мазмуни шеърро хеле хуб фаҳмида гиред.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

ВАТАН

Шеъри *М. Миршакар* Оҳанги *Ш. Соҳибов*

2. Болу пари кас
Ватан мебошад.
Бахтовари кас,
Ватан мебошад.

3. Ту бахтиёрӣ,
Эй насли озод!
Ту Ватан дорӣ,
Зебову обод!

4. Бигрифтааст ӯ
Туро дар оғӯш,
Аммо накун ту
Ҳаргиз фаромӯш:

5. Фарзанди ҷон бош,
Бар Ватани хеш,
Ҳам посбон бош
Бар Ватани хеш.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ТАКРОРӢ

РОҲИ НОТА. ТАРЗИ НАВИШТ ВА НОМГУЗОРИИ НОТАҲО

Овозҳои мусиқӣ бо нота навишта мешавад. Панҷ хате, ки дар он нотаҳо навишта мешаванд, РОҲИ НОТА номида мешавад.

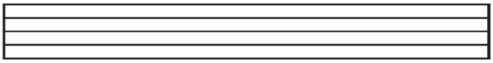

Дар аввали роҳи нота КАЛИДИ СКРИПКА гузошта мешавад.

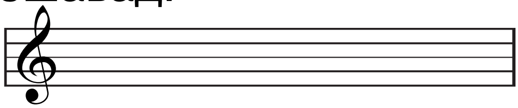

КАЛИДИ СКРИПКАро калиди сол ҳам меноманд. Он барои хатҳои дуюми нотаро дар бар гирифтанаш, нотаи дар ҳамин хат навишташуда низ НОТАИ СОЛ номида мешавад.

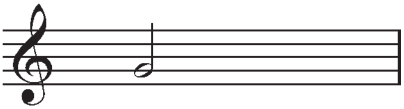

НОТАИ СОЛ

Дар мусиқӣ ҳафт нота мавҷуд буда, онҳо дар панҷ хатҳои роҳи нота ҷойгир мешаванд. Ин нотаҳо чунин ном доранд.

ДО РЕ МИ ФА СОЛ ЛЯ СИ

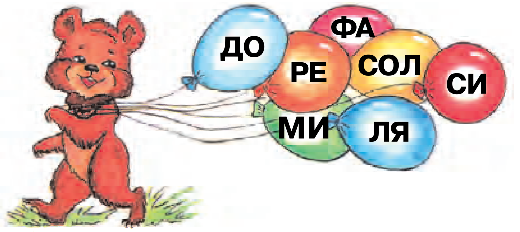

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Мусиқӣ мешунавем ва ба он ҷӯр шуда, ҳаракатҳо мекунем

УСМОНИЯ

(бо қадами маршона ҷӯр шудан)

Оҳанги халқи ӯзбек

Бо суръати марш

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ТАКРОРӢ
КАДОМ ОВОЗҲОРО МЕДОНЕД?

Овозҳои гулдуросзананда (шавшув)

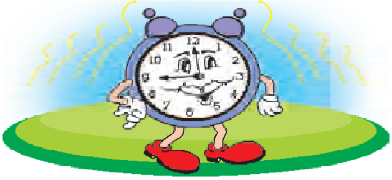

Овозҳои мусиқӣ

Кадом овозҳоро, овозҳои гулдуросзананда меноманд?

Чӣ гуна овозҳоро, овозҳои мусиқӣ меноманд?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ЯККАНАВОЗӢ

Бо як асбоби мусиқӣ иҷро кардани оҳанг, **ЯККАНАВОЗӢ** номида мешавад.

Бо якканавозӣ мусиқӣ мешунавем

ҚАШҚАРЧА

Оҳанги халқи ўзбек

Тез

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

МАКТАБАМ (МАКТАВИМ)

Шеъри *И. Муслим* Оҳанги *Ф. Назаров*

Тезтар

Мен дунёда бахтиёр,
Ҳеч чекмайман алам-зор,
Ватаним мангу гулзор,
Қадрдоним мактабим!

Аъло ӯқишдир бурчим,
Сарф этаман бор кучим.
Ишлайман халқим учун,
Қадрдоним мактабим!

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ТАҚСИМШАВИИ НОТАҲО

Нотаҳо дар шаклҳои гуногун кашида мешаванд. Онҳо бо дарозӣ ва кӯтоҳии худ аз ҳамдигар фарқ мекунанд.

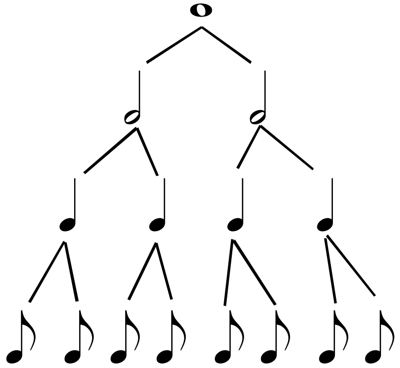

Нотаи пурра ба себи пурра баробар аст.

Нотаи нимпурра ба себи нимпурра баробар аст.

Дар кадом кашиш будани нотаҳоро мустақилона муайян кунед.

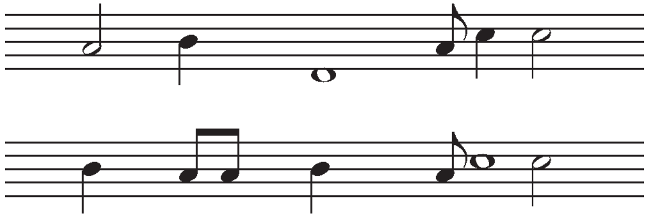

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ҶӮРНАВОЗӢ

Дар якҷоягӣ бо ду асбоби мусиқӣ иҷро кардани оҳангро, ҶӮРНАВОЗӢ меноманд.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Мусиқӣ мешунавем

САНАМ УФОРИСИ

Оҳанги халқи ўзбек

Шӯх

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

МУАЛЛИМИ МО

Шеъри *Г.Сулаймонова* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

Шодон

Ҳаргиз набинад,
Рӯйи маломат.
Хоҳем доим,
Бошад саломат.
Муаллими мо,
Муаллими мо. } 2 бор

Мо ба раҳи ӯ –
По мегузорем.
Панди варо мо –
Дар ёд дорем.
Муаллими мо,
Муаллими мо. } 2 бор

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

НОТАҲОЕ, КИ ДАР РОҲИ НОТА ҶОЙГИРАНД

Нотаҳо ҳар хел навишта мешаванд:

а) нотаҳое, ки дар пушти хатҳо ҷойгиранд;

б) нотаҳое, ки дар байни хатҳо ҷойгиранд;

в) нотаҳое, ки дар боло ва поёни хатҳо ҷойгиранд;

г) нотаҳои иловагие, ки дар болои хатҳои иловагӣ ҷойгиранд.

а)

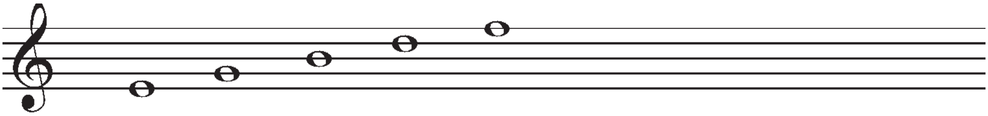

б)

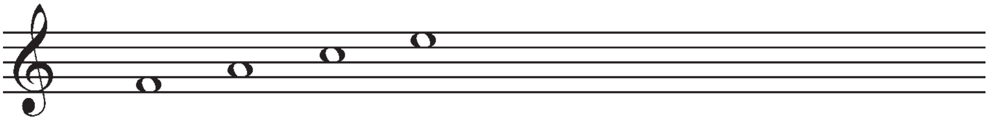

в)

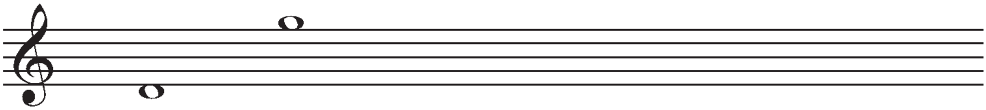

г)

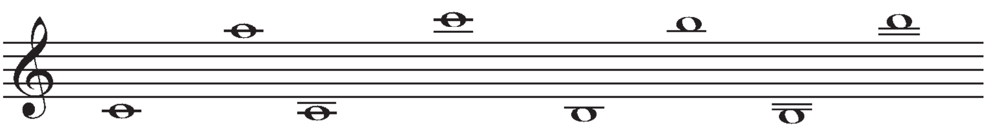

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МО МУСИҚИРО ДӮСТ МЕДОРЕМ

Суруд мешунавем

МЕҲМОН

Шеъри *А.Баҳорӣ* Оҳанги *В. Абдураҳмонов*

Ана, ана меҳмонон,
Омаданд, эй модарҷон.
Акнун дарров биёед,
Дастархонро кушоед.

Асал гиред аз ҷевон,
Себу ангур аз яхдон.
Харбузаро кафонед,
Қанду мураббо монед.

Ман ҳам хӯрам аз онҳо,
Нишаста бо меҳмонҳо.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

СУРУДИ МО

Шеъри *А. Шарифӣ* Оҳанги *С. Сатторов*

2. Нағмаҳои тор,
Бӯйи навбаҳор,
Ҳамсадои ту
Дар ҳама диёр!

Н а қ а р о т :

Чун кабӯтарон,
Қосиди замон,
Раҳсипор шав
Сӯйи дӯстон!

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Инҳо кихоянд?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

САВОЛ ВА СУПОРИШҲО

1. Оҳанги Гимни Давлатии Республикаи Ўзбекистонро кӣ навиштааст?
2. Суруди миллиро дар кадом ҳолат шунидан лозим?
3. Ҳангоми сурудхонӣ ба кадом қоидаҳо риоя кардан лозим?
4. Кадом овозҳоро медонед?
5. Мазмуни суруди «Ватан» аз чиҳо иборат аст?
6. Якканавозӣ гуфта чиро мегӯянд?
7. Ҷӯрнавозӣ гуфта чиро меноманд?
8. Номи нотаҳоро гӯед.
9. Кашидашавӣ ва тақсимшавии нотаҳоро гуфта диҳед.
10. Ба шумо бештар кадом оҳангҳо ва сурудҳо писанд омад?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

АНСАМБЛ(ДАСТА)-И САРОЯНДАГОН

Ду ва ё аз он зиёд сароянданоне, ки дар якҷояги̅ месароянд – ДАСТА (АНСАМБЛ) номида мешавад.

ФАРҒОНАЧА

Оҳанги халқи ӯзбек

Тези миёна

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

МО БАЧАҲОИ БЕҲРӮЗ

Шеъри *А.Бобоҷон* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

Н а қ а р о т :

Роҳи мо дурахшон аст,
Бахти мо фурӯзон аст.
Ватан ба мо ҳамеша,
Модари меҳрубон аст.

Имрӯзамон дилафрӯз,
Фардои рахшон дорем.
Дар дили хурдакамон,
Умеди калон дорем.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ШУМОРИ КАШИШИ (МАДИД)-И НОТАҲОРО МЕОМӮЗЕМ

Нотаи пурра бо 1-и, 2-и, 3-и, 4-и шуморида мешавад.

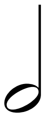

Нотаи нимпурра бо 1-и, 2-и шуморида мешавад.

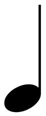

Нотаи чоряк бо 1-и шуморида мешавад.

Нотаи ҳаштяк (нимчоряк) бо 1 ё ки -и шуморида мешавад.

НОМ ВА КАШИШИ (МАДИД)-И НОТАҲОРО ХУДАМОН МУАЙЯН МЕКУНЕМ ВА МЕШУМОРЕМ

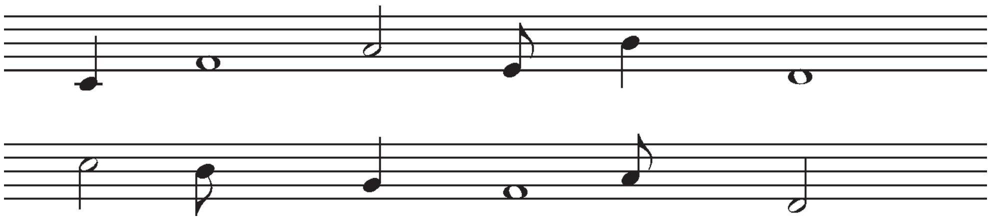

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

АНСАМБЛ (ДАСТА)-И АСБОБҲО

Мусиқӣ мешунавем

НОРИМ-НОРИМ

Оҳанги халқи ўзбек

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

ДИЁРАМ ЗЕБОСТ (ЮРТИМ ЧИРОЙЛИ)

Шеъри *Р.Толиб* Оҳанги *Н.Норхўҷаев*

Тези миёна

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

СУПОРИШ

ЧӢ ФАРҚ ДОШТАНИ АСБОБҲОРО ГӮЕД

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

АНСАМБЛ (ДАСТА)- И БАЧАҲО

Суруд мешунавем

СОЛИ НАВ

Шеъри *А.Баҳорӣ* Оҳанги *Х.Абдуллоев*

2. Имрӯз-рӯзи якуми январ,
   Рӯзи муборак, рӯзи мунаввар.

3. Чун одамони ин мулки аъзам
   Бин, арчаи мо сарсабзу хуррам!

4. Бобои барфӣ дорад ишора
   Бар фарқи арча, сӯйи ситора.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд мешунавем

АРЧАҶОНИ МО

Шеъри *М.Ҳакимова* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

Арчаҷон, арча,
Шодон омадӣ.
Ба хонаи мо,
Меҳмон омадӣ.

Шохаҳоятро,
Бо бозичаҳо.
Оро бидодем,
То шавӣ зебо.

Бубин дасти ҳам,
Гирифта моён.
Гирдогирди ту,
Гаштем сурудхон.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

БО НОТА МЕСАРОЕМ

Акси садо

Омӯзгор:

Дониш-
омӯзон:

Шуморидани нотаҳоро бо қарсак меомӯзем.

Суруди «Ёмғир ёғалоқ»-ро аввал бо калимаҳояш, баъд бо номҳои нота месароем.

Тез

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE
*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

САВОЛҲО

1. Сароянда гуфта киро мегӯянд?

2. Дастаи сарояндагон чӣ гуна мешавад?

3. Ду нотаи ҳаштякӣ (нимчоряк) ба чанд нотаи чорякӣ баробар аст?

4. Оҳанги суруди «Мо бачаҳои беҳрӯз»-ро кӣ навиштааст?

5. Кадом сурудҳои дар чоряки дуюм хондаатон ба шумо бештар маъқул шуд?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МАФҲУМ ДАР БОРАИ ОҲАНГ

Оҳанг асоси ҳар гуна мусиқӣ мебошад. Оҳанг аз маҷмӯи овозҳои мусиқии баландӣ дошта ва дароз будаи гуногун ҳосил шуда, ягон мазмуну маънои муайянро тасвир мекунад. Оҳангдорӣ фазилати асосии оҳанг мебошад. Оҳангҳо бо ёрии ягон асбоби мусиқӣ ё овозӣ иҷро карда мешаванд.

Оҳанги филми «Маҳаллада дув-дув гап»-ро гӯш кунед.

Миёна

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

ХОНАИ МО ТӮЙ

Шеъри *О. Аминзода* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

Тези миёна

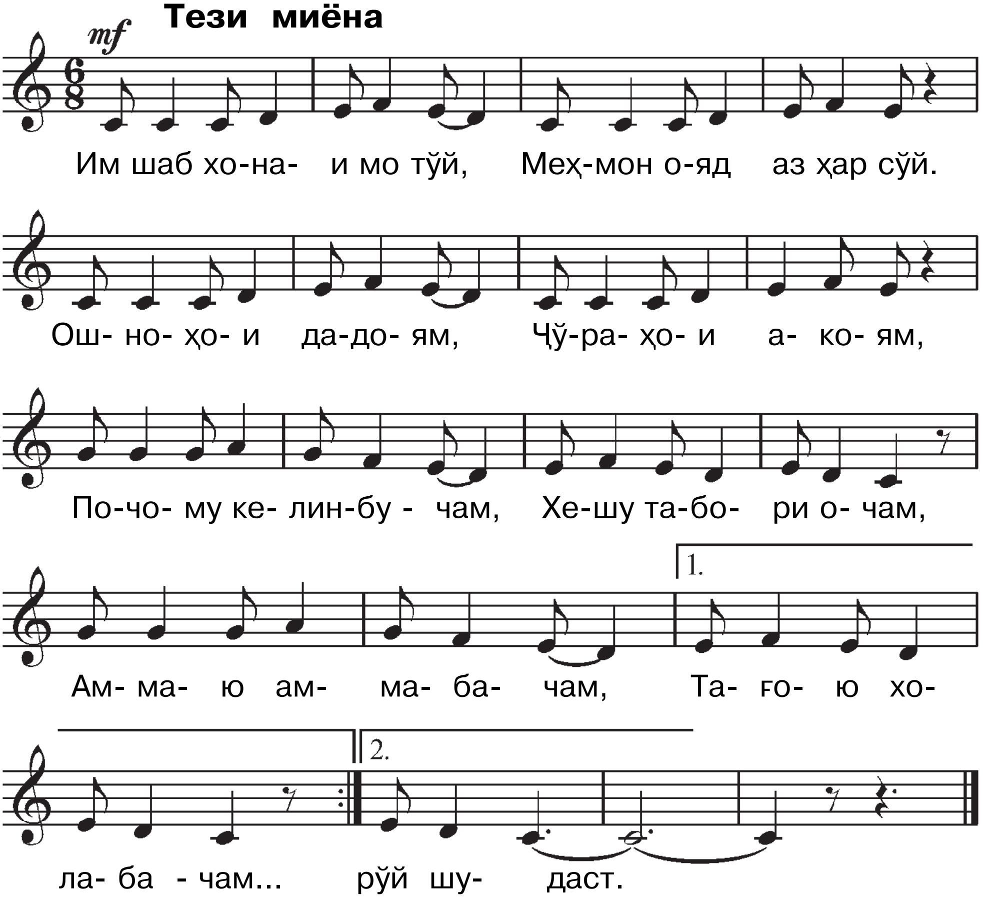

Имшаб хонаи мо тӯй,
Меҳмон ояд аз ҳар сӯй.
Шумо ҳам, эй бачаҳо,
Оед ба хонаи мо.
Роҳатонро мепоям,
Нишон диҳам акоям.
Ҳарбӣ ҷойи хуб будаст,
Акоям хушрӯй шудаст.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ХАТИ ТАКТ

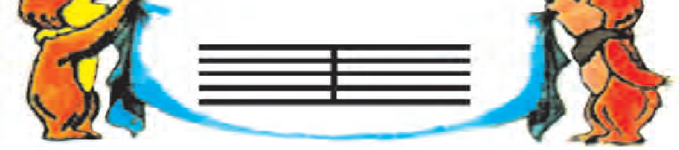

Дар мусиқӣ низ ба мисли шеърҳои механдагии шумоён овозҳои баланду боқувввати заданок вуҷуд доранд. Дар пеши ана ҳамин овозҳои заданоки дар роҳи нота навишташуда, хати рост фаровaрда мешаванд, ки онро «ХАТИ ТАКТ» меноманд.

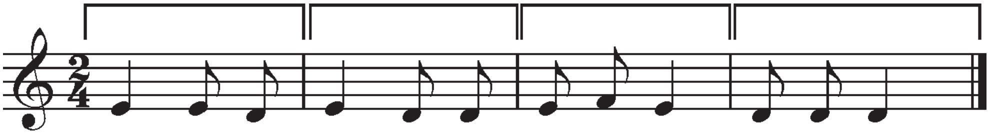

Порчаи оҳанге, ки дар байни ду овози заданок мавҷуд аст, ТАКТ ном дорад.

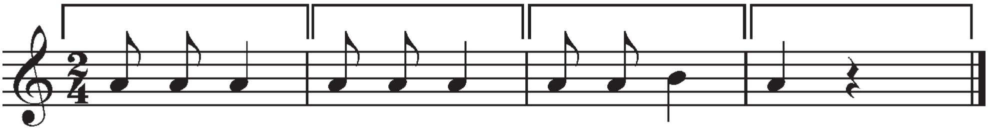

ТАКТҳо аз нотаҳои дарозиашон гуногуни ба ду чоряк баробар сохта шуданашон мумкин аст. Ин гуна тактҳо як-ду гӯён шумурда мешаванд.

Рақамҳои ченаки тактро нишондиҳанда бошад, баъд аз калиди сол навишта мешаванд.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

БА ОҲАНГ ЧИҲО ИФОДА МЕЁБАД?

Мусиқӣ мешунавем

ШОҲИ СЎЗАНӢ

Оҳанги *А.Муҳамедов*

Шўх

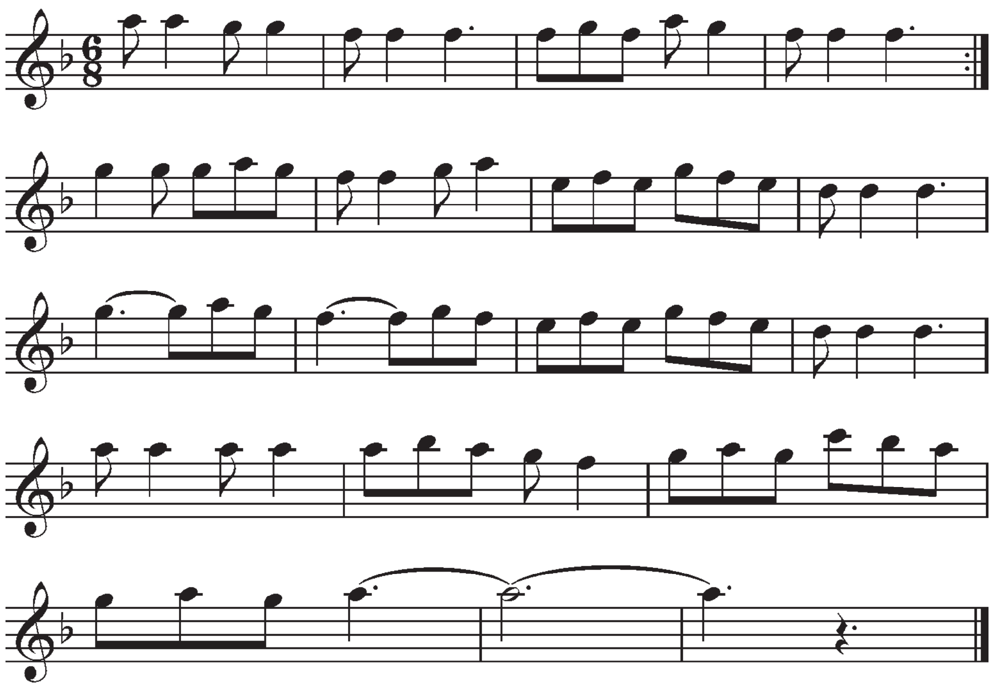

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

БОЗӢ КУНЕМ (ЎЙНАЙЛИК)

Шеъри А. Раҳмат

Оҳанги Илёс Акбаров

До, ре, ми, фа, сол, сол, сол,
Деб чертаман торимни,
Сўз бўлганда жаранглаб,
Куйга солар барини.

Улуғ Ватан шаънига
Тўқилади куйларим.
Дуторим-ла авж олар
Менинг ширин ўйларим.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ШУМОРИ НОТАҲОРО БО УСУЛ МЕОМӮЗЕМ

Дар машқҳои навишташуда аввал ҳиҷоҳои калимаи «бак-бум»-ро бо овоз гуфта, сипас дар кунҷи стол (миз) бо ёрии панҷаҳо бо усул ҷӯр мешавем:

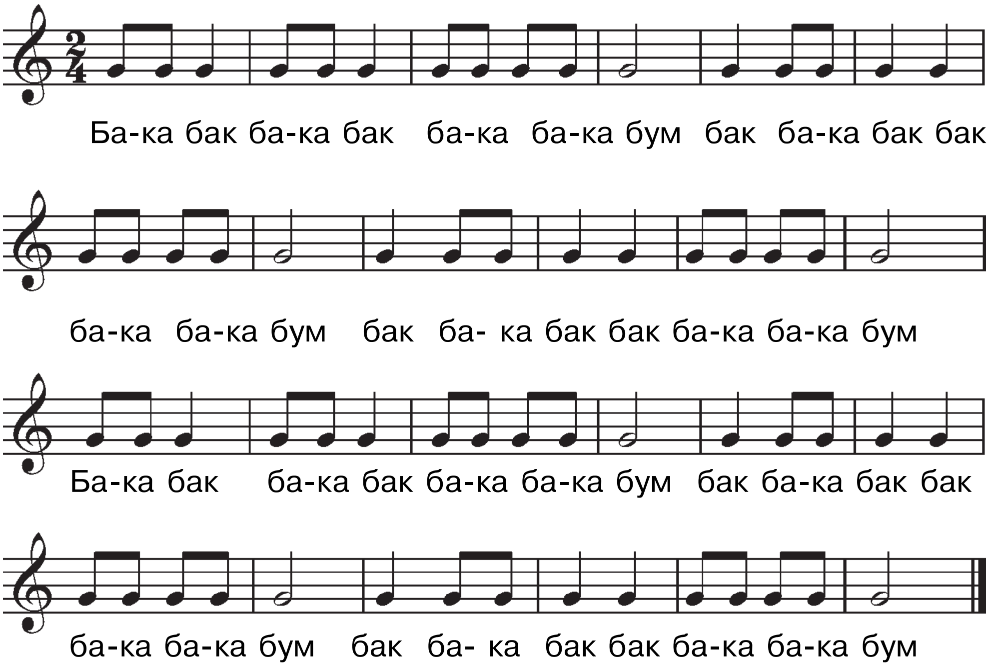

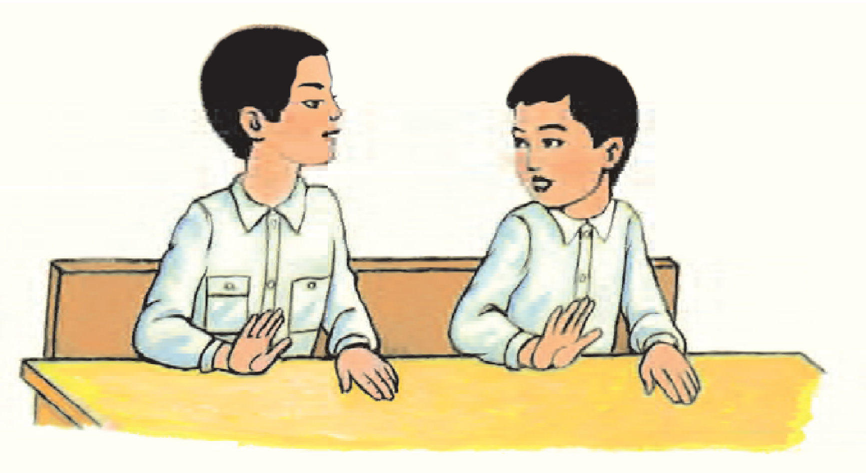

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Шермат Ёрматов
(1939)

Артисти халқии Ўзбекистон, композитор(оҳангсоз)-и дўстдоштаи бачагон Шермат Ёрматов солҳои зиёд аст, ки ба ҳаводорони санъати суруд сирру асрори санъатро меомўзад. Дастаи хории «Булбулча», ки худи устод ташкил намуда то ҳол роҳбарӣ мекунад, на танҳо дар республикаи мо, балки дар мамлакатҳои зиёди хориҷӣ санъати сурудхонии бачагонро тарғиб мекунад.

Шермат Ёрматов «Оймомоҷон ром бишуд», («Оймоможон ром бўлди»), «Чархакам» («Ғилдирагим»), «Суруди авлоди солим» («Соғлом авлод қўшиғи») барин даҳҳо сурудҳои бачагона офаридааст.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд мешунавем

ЧАРХАКАМ (FИЛДИРАГИМ)

Шеъри *Т. Баҳромов* — Оҳанги *Ш. Ёрматов*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

СУРУДИ АВЛОДИ СОЛИМ (СОҒЛОМ АВЛОД ҚЎШИҒИ)

Шеъри *С.Барноев* Оҳанги *Ш.Ёрматов*

Тези миёна

Ўсаверсин бўйимиз,
Тенглик – орзу-ўйимиз.
Бу дунёда бор
бўлсин
Ўзбекистон – уйимиз.

Н а қ а р о т:
Дадам юзга
кирсинлар,
Аям юзга кирсинлар,
Бизлар юзга кирганда
Ёнимизда юрсинлар.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МАФҲУМ ДАР БОРАИ АЛОМАТИ САНЪАТИ ТАКРОР

Мусиқӣ мешунавем

ГУЛБАҲОР

Оҳанги халқи ўзбек

Тези миёна

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

МОМОҶОНАМ (БУВИЖОНИМ)

Шеъри *Ю.Суюнов* Оҳанги *Д.Омонуллоева*

Саросема нашуда, шодон

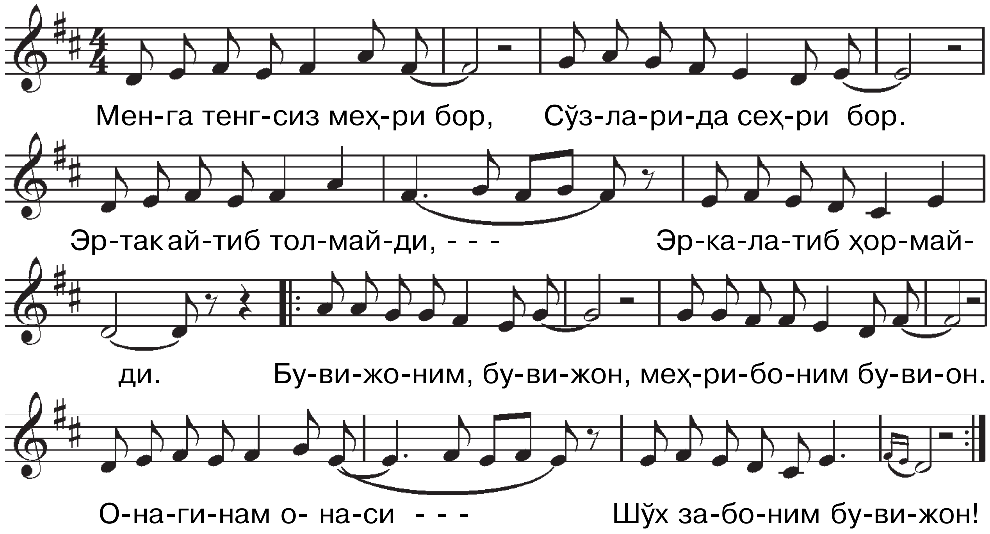

Кўролмаса бир куни
Ухлай олмайди туни.
Кўнгли соғинчга тўлиб,
Излар парвона бўлиб.

Н а қ а р о т :
Бувижоним, бувижон,
Меҳрибоним бувижон.
Онагинам онаси,
Шўх забоним бувижон!

Бахтимга омон юринг,
Хушхандон даврон суринг.
Кўзингиз намланмасин,
Дилингиз ғамланмасин.

Н а қ а р о т

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Агар яке аз қисмҳои суруд ё оҳанги асари мусиқиро ду маротиба такроран иҷро кардан зарур бошад, аз аломати санъати такрор (реприза) истифода бурда мешавад.

Бо воситаи омӯхтани суруди мазкур аломати санъати такрорро хеле хуб аз бар карда метавонед:

ХУФТА ХЕСТАМ (УХЛАБ ТУРДИМ)

Шеъри *И.Муслим* Оҳанги *Ф.Назаров*

Бо шумор

Юмшоқ ёстиқ,
Иссиқ кўрпа,
Роҳат, роҳат.

Ўз вақтида
Уйғонишга
Қилдим одат.

Нақарот:
Сизга, сизга ассалом!
Ҳаммангизга ассалом!

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МАФҲУМ ДАР БОРАИ ТОНИКА

Мусиқӣ мешунавем

ОЛМАЧА АНОР

Оҳанги халқи ўзбек

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

НАВРЎЗ МУБОРАК

Шеъри *М.Тамҳид* Оҳанги *А.Амонов*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ТОНИКА

ТОНИКА – сарпарда ва овози аз ҳама устувори оҳанг мебошад.

Дар ҳар як суруд овози ТОНИКА мавҷуд аст.

Суруд бо овози ТОНИКА ба охир мерасад.

Машқҳоро бо диққат гӯш кунед ва овози ТОНИКАи онро ёбед.

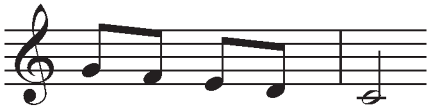

До – ин овози ТОНИКАи машқ мебошад.

Ин машқро омӯзгор номи нотаҳоро номбар карда, месарояд.

Овози охирини ТОНИКАро бошад, донишомӯзон сароида ба охир мерасонанд.

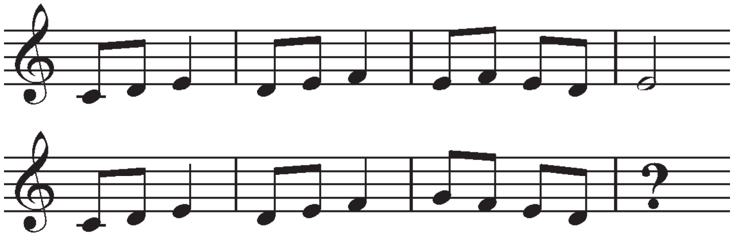

Овози ТОНИКАи сурудҳои дӯстдоштаи худатонро ёфта, номи нотаи онҳоро гӯед.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

САВОЛ ВА СУПОРИШҲО

1. Оҳанг чӣ хел ҳосил мешавад?
2. Реприза чист?
3. Кадом сурудҳои оҳангсоз Шермат Ёрматовро медонед?
4. Дар ин чоряк боз бо кадом асбобҳои мусиқии нав шинос шудед?
5. Тоника кадом овози оҳанг ба ҳисоб меравад?
6. Ба шумо бештар хондани суруд маъқул аст ё гӯш кардани мусиқӣ?
7. Дар чоряки сеюм суруд ва оҳангҳои ба шумо маъқул шударо гӯед?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ВОСИТАҲОИ ИФОДАКУНИИ МУСИҚӢ

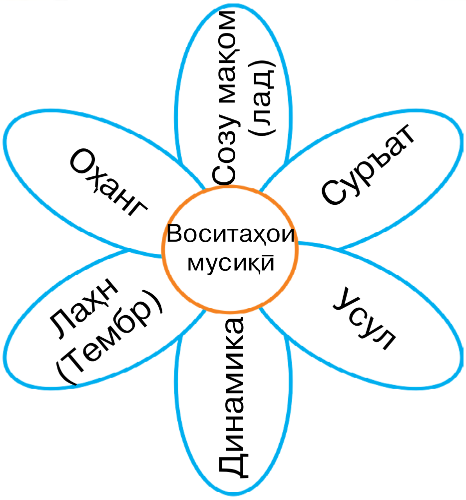

Оҳанги «Ҷонон»-ро бо суръати шӯх шунавед.

Оҳанги *М. Мирзоев*

Акнун ҳамин оҳангро бо суръати вазнин гӯш карда бинед.

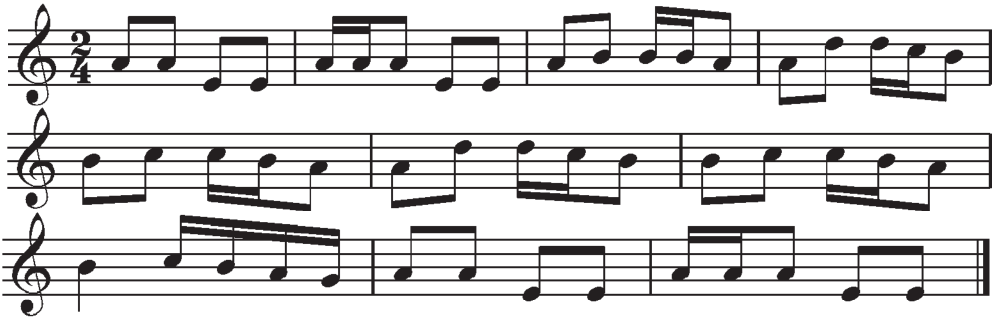

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд мешунавем

ЛАЙЛАК ОМАД

Оҳанги халқӣ

Вазнин

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

БОБОИ ДЕҲҚОН

Шеъри *А.Бобоҷон* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

Миёна

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ШУНАВЕД, МУШОҲИДА КУНЕД, ЁБЕД

Омӯзгор аз ин ду мисол кадомашро навохт?

1

2

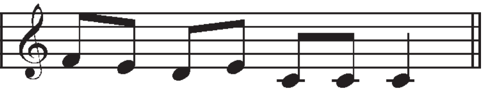

Омӯзгор аз ин ду мисол кадомашро гуфт?

1

2

Аз ин мисол овозҳои аз ҳама баланд ва аз ҳама пасташро ёбед:

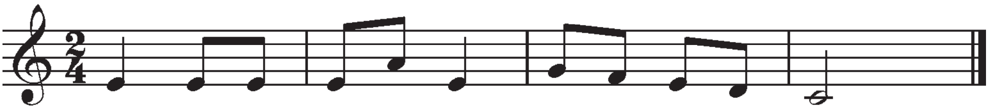

Аз ин мисол овози нарасидаистодаи охири оҳангро ёбед:

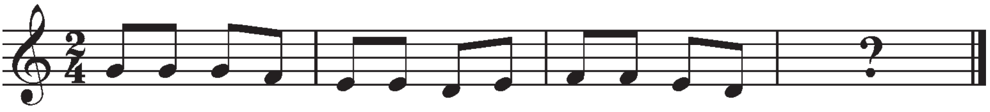

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Надим Норхӯҷаев
(1947)

Оҳангсоз (композитор)-и дӯстдоштаи бачагон Надим Норхӯҷаев бо сурудҳои рангоранги худ ба олами мусиқии республикаамон ворид шуд.

Сурудҳои беҳтарини ӯ аз ҷумлаи «Чамандаги гуллармиз», «Яхши бола» «Гуллар маним кулганим», «Ўзбегимдан айланай» – и оҳангсозро бачагон бо шавқ месароянд.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Мусиқӣ мешунавем

ВАРРАГИМ

Оҳанги *Н. Норхӯҷаев*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

АККАҲО (ҲАККАЛАР)

Шеъри *Н.Орифҷонов* Оҳанги *Н.Норхўҷаев*

Шодон

Шошқалоқлаб
тумшуғин
Сиз томонга тутади.
Ҳали ёш, йўл-йўриғин
Топмай нажот кутади.

Уни боқиш фарзингиз,
Юрманг мунча
ҳаккалаб.
Бошқалардан фарқингиз
Енгилтаксиз, ҳаккалар.

Ола қанот
ҳаккалар,
Шохдан шохга
қўнасиз.
Чиғирчиғлаб
нима(ни)дир
Излаб топган
бўласиз.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МАҶОР ВА МИНОР

Одатан ҳам суруд ва ҳам оҳанг ду хел садо медиҳад. Агар яке шодон ва шӯх садо диҳад, дигараш ғамангезу маҳзун шунида мешавад.

Сурудҳои шӯхсадодиҳанда дар маҷмӯи МАҶОР мебошанд.

Сурудҳои ғамгин бошад, дар маҷмӯи МИНОР мебошанд.

Порчаи оҳангро дар маҷмӯи маҷор шунавед:

Акнун овози сегонаи ҳамин маҷмӯъро сароед:

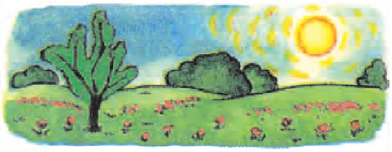

Порчаи оҳангро дар маҷмӯи минор шунавед:

Акнун овози сегонаи ҳамин маҷмӯъро сароед:

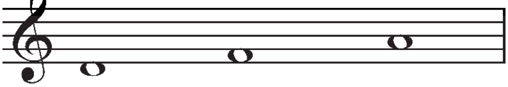

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Дилором Омонуллоева
(1959)

Эҷодиёти оҳангсоз Дилором Омонуллоева гуногунҷабҳа буда, қисми зиёди он ба мавзӯъҳои бачагона бахшида шудааст. Сурудҳои ӯ бо номҳои «Суруди алифбо», «Сурудҳо-чистонҳо», инчунин маҷмӯаи сурудҳои рангоранги ӯ ба монанди «Этикчам», «Ҳумо қушим», «Ўзбек элим – бек элим», «Паррандаи Ҳумоям» «Ўзбекистон – азиз бӯстон», «Мӯзачаи ман», «Суруди Дилором» ва ғайраҳо байни мактаббачагон машҳур мебошанд.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Мешунавем ва месароем

ҲАНДАЛАК

Шеъри *П. Мўъмин* Оҳанги *Д. Омонуллоева*

Тезтар

Н а қ а р о т :
Ҳандалак, ҳандалак,
Пишган эди,
Тарқалди, тарқалди
Ҳар ён ҳиди.

Эгнида
Бекасам тўн,
Тикилибди
Жуда жўн.

Ҳар биттамиз
Пуштадан
Олиб чиқдик
Учтадан.

Н а қ а р о т
Биттадан
Сўйиб едик.
Росаям
Тўйиб едик.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ребус

Дар асоси сурудҳои ба шумо шинос буда ребуси зеринро хонед.

ДО, РЕ, МИ, ФА, СОЛ, ЛЯ, СИ

НАВРӮЗ арӯси 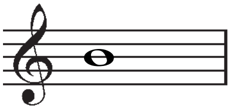 – аст,

ҲАМЧУН ҶАННАТ 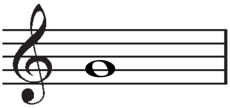 сол – аст,

Нотаҳои ҳиҷои дар шеър нарасида-истодаро ёбед:

йзи дастархон, ме нӣ чист он,

На нӣ би н, мебошад он нон.

Ёбед:

Дар қаторовоз кадом нотаҳо афтида мондаанд?

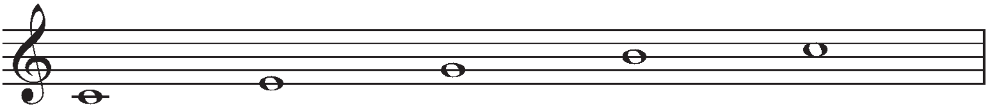

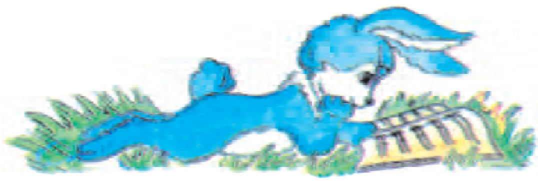

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

БО АСБОБҲОИ МУСИҚӢ ШИНОС ШАВЕД

Ғиҷҷак

Рубоби афғонӣ

Қӯшнай

Танбӯр

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Аваз Мансуров
(1957)

Аваз Мансуров яке аз оҳангсозони дӯстдоштаи бачагон мебошад. Сурудҳои ӯ бо ҷозибанокии оҳангҳо, рангорангӣ ва ҷолибии худ дар дили сароянда-гони ҷавон ҷой гирифтааст.

Сурудҳои «Яхмос», «Бачагон», «Китоб дӯсти ман аст», «Истиқлолам» аз ҷумлаи онҳо мебошад.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд мешунавем

ЯХМОС (МУЗҚАЙМОҚ)

Шеъри *Ҳ.Қайюмов* Оҳанги *А.Мансуров*

Музқаймоғим ҳозир ҳам
Эриди-ю, йўқолди.
Лекин тотли мазаси,
Менинг оғзимда қолди.
Муздай-муздек музқаймоқ,
Сутдай оппоқ соз қаймоқ.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

САРҲАДЧӢ

Шеъри *М.Ғоиб* Оҳанги *С.Сатторов*

2. Сарҳадчӣ – бедор,
Сарҳадчӣ – ҳушёр,
Аз ҳоли мардум
Доим хабардор.

Меҳри Ватан буд
Зӯру мадораш,
Хоки Ватан буд
Дар ихтиёраш!

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

ДИРИЖЁРИРО МЕОМЎЗЕМ

Шумо дар дарси мусиқӣ ҳаракати дастони омўзгорро ҳангоми сурудхонии ҷамоавӣ (хор) мушоҳида кардаед. Дирижёр хорро бо ҳаракатҳои даст идора мекунад.

Шумо низ ҳаракатҳои дирижёриро аз худ кунед.

Суруд дар ченак (шумор) – ҳои гуногун буданаш нигоҳ карда, ҳаракати дастони дирижёр низ гуногун мешавад. Масалан, ҳангоми «як-ду» гўён суруди ченакаш ду чорякиро шуморидан, дирижёр дастони худро ба паст ва боло ҳаракат мекунонад.

Ҳангоми «як» гуфтан, дасти рост аз боло ба поён фароварда мешавад.

Ҳангоми «ду» гуфтан бошад, даст аз поён ба боло бардошта мешавад.

Пас, ҳангоми «як-ду» гуфтан, чунин дирижёрӣ карда мешавад:

Акнун худатон сурудҳои ченакаш дучорякиро дирижёрӣ карданро ёд гиред.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

БА НОТАҲО НИГОҲ КАРДА САРОЕД

Ҳиҷоҳои калима ба ҳар як нота рост омаданашон мумкин аст.

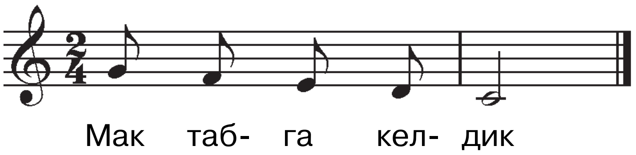

Ду нота ба як ҳиҷои калима рост омаданаш мумкин.

Дар ин гуна ҳолат, нотаҳо бо аломати ‿ камонак пайваст мешаванд ва нафасро наканда иҷро карда мешавад.

Як ҳиҷои калима ба ду ва аз он зиёдтар нота рост омаданаш ҳам мумкин.

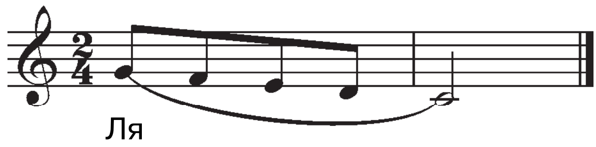

Ҳангоми ин машқҳоро гуфтан, ба дона-дона ва равшан талаффуз шудани мисоли якум ва дуюми ин ҳиҷоҳои нота аҳамият диҳед.

Ҳангоми машқи мисолҳои сеюм ва чорумро гуфтан, овозҳоро ба ҳамдигар пайваст карда хонед.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

САВОЛҲО

1. Дар суруди «Яхмос»-и оҳангсоз А.Мансуров чиҳо акс ёфтааст?

2. Мажор ва минор аз ҳамдигар бо кадом ҷиҳатҳояшон фарқ мекунанд?

3. Ба андозаи 2/4 (ду чорякӣ) чӣ хел дирижёрӣ мекунанд?

4. Кадом воситаҳои ифодакунии мусиқиро медонед?

5. Мазмуни суруди «Ҳандалак»-ро гуфта диҳед?

6. Кадом сурудҳои халқиро медонед?

7. Дар ин чоряк бо кадом оҳангсозон шинос шудед?

8. Кадом сурудҳои дар ин чоряк аз худ кардаатон ва шунидаатон ба шумо бештар маъқул шуд?

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

ГУЛҲО

Шеъри *О.Аминзода* Оҳанги *В. Абдураҳмонов*

Ин ҳавлии мо,
Боби тамошо,
Гулҳои хушрў,
Гулҳои хушбў.

Н а қ а р о т :
Агар дугона,
Ой ба хона,
Як даста баста,
Диҳам гулдаста.

Гулҳои саврӣ,
Гулҳои хайрӣ,
Гулҳои қо-қо,
Гулҳои раъно.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

САРОЕД, ГЎШ КУНЕД, ДАР ХОТИР ДОРЕД, ЁБЕД

Аз сурудҳои поёнӣ сурудҳои ба шумо шиносро ёбед ва онҳоро бо нота сароед:

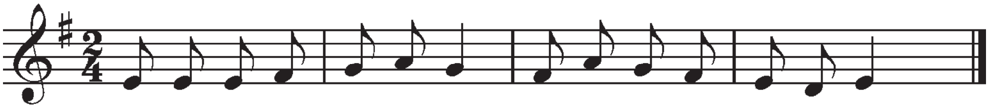

Сурудҳои сароидаатон ва оҳангҳои шунидаатонро ҳамеша дар хотир нигоҳ доред.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Суруд месароем

ОФТОБАКИ ХАНДОНРӮ

Шеъри *С.Гулчеҳра* Оҳанги *Ш.Сайфиддинов*

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Суруд мешунавем

ЛОЛА БАРОМАД

Шеъри *Н.Тиллозода* Оҳанги *В. Абдураҳмонов*

Лола баромад,
Дар дашту саҳро.
Дар домани кӯҳ,
Дар ҳавлии мо.

Дар болои бом,
Дар тори девор.
Дар саҳнаи боғ,
Дар лаби ҷӯбор.

Биё бичинем,
Лолаи худрӯ.
Ба мактаб орем,
Ҳадя ману ту.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

МУНДАРИЧА

Гимни давлатии Республикаи Ўзбекистон.
Шеъри *А. Орипов,* оҳанги *М. Бурҳонов* 3
Қоидаҳои сурудхонӣ 5
Ватан.Шеъри *М. Миршакар,* оҳанги *Ш. Соҳибов* 6
Усмония. Оҳанги халқи ўзбек 8
Якканавозӣ 10
Мактабам. Шеъри *И. Муслим,* оҳанги *Ф. Назаров* 11
Ҷўрнавозӣ 13
Санам уфориси. Оханги халқи ўзбек...................................14
Муаллими мо. Шеъри *Г. Сулаймонова,*
оҳанги *Ш. Сайфиддинов* 15
Нотаҳое, ки дар роҳи нота ҷойгиранд 16
Меҳмон. Шеъри *А. Баҳорӣ,* оҳанги *В. Абдураҳмонов* 17
Суруди мо. Шеъри *А.Шарифӣ,* оҳанги *С.Сатторов* 18
Савол ва супоришҳо 20
Фарғонача. *Оҳанги халқи ўзбек* 21
Мо бачаҳои беҳрўз. Шеъри *А.Бобоҷон,*
оҳанги *Ш.Сайфиддинов* 22
Шумори кашиши (мадид)-и нотаҳоро меомўзем 23
Юртим чиройли Шеъри *Р.Толиб,* оҳанги *Н.Норхўҷаев* .. 25
Чӣ фарқ даштани асбобҳоро гўед 26
Соли нав. Шеъри *А.Баҳорӣ,* оҳанги *Х.Абдуллоев* 27
Арчаҷони мо. Шеъри *М.Ҳакимова,*
оҳанги *Ш.Сайфиддинов* 28
Бо нота месароем.. 29
Саволҳо 30
Мафҳум дар бораи оҳанг 31
Хонаи мо тўй. Шеъри *О.Аминзода,*
оҳанги *Ш.Сайфиддинов* 32
Хати такт 33
Шоҳи сўзанӣ. Оҳанги *А.Муҳамедов* 34
Ўйнайлик. Шеъри *А. Раҳмат*, оҳанги *И. Акбаров* 35
Шумори нотаҳоро бо усул меомўзем 36
Шермат Ёрматов 37

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ғилдирагим. Шеъри *Т.Баҳромов*, оҳанги *Ш. Ёрматов* 38
Суруди авлоди солим. Шеъри *С.Барноев,*
оҳанги *Ш.Ёрматов* 39
Гулбаҳор. *Оҳанги халқи ўзбек* 40
Момоҷонам. Шеъри *Ю.Суюнов,* оҳанги *Д.Омонуллоева*..41
Аломати санъати такрор (реприза) 42
Олмача анор. *Оҳанги халқи ўзбек* 43
Наврӯз муборак. Шеъри *М.Тамҳид,* оҳанги *А.Амонов* 44
Тоника 45
Савол ва супоришҳо 46
Воситаҳои ифодакунии мусиқӣ 47
Лайлак омад. Оҳанги халқӣ 48
Бобои деҳқон. Шеъри *А.Бобоҷон,*
оҳанги *Ш.Сайфиддинов* 49
Шунавед, мушоҳида кунед, ёбед 50
Надим Норхӯҷаев 51
Варрагим. Оҳанги *Н.Норхӯҷаев* 52
Аккаҳо. Шеъри *Н.Орифҷонов,* оҳанги *Н.Норхӯҷаев* 53
Маҷор ва минор 54
Дилором Омонуллоева 55
Ҳандалак. Шеъри *П. Мӯъмин,* оҳанги *Д. Омонуллоева* 56
Ребус 57
Бо асбобҳои мусиқӣ шинос шавед 58
Аваз Мансуров 59
Яхмос. Шеъри *Ҳ.Қаюмов,* оҳанги *А.Мансуров* 60
Сарҳадчӣ. Шеъри *М.Ғоиб,* оҳанги *С.Сатторов* 61
Дирижёриро меомӯзем 62
Ба нотаҳо нигоҳ карда сароед 63
Саволҳо 64
Гулҳо. Шеъри *О.Аминзода,* оҳанги *В. Абдураҳмонов* 65
Сароед, гӯш кунед, дар хотир доред, ёбед 66
Офтобаки хандонрӯ. Шеъри *С.Гулчеҳра,*
оҳанги *Ш.Сайфиддинов* 67
Лола баромад. Шеъри *Н.Тиллозода,*
оҳанги *В. Абдураҳмонов* 68

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

HAMIDULLA NURMATOV , NADIM NORXO‘JAYEV

MUSIQA

2-sinf uchun darslik
(Tojik tilida)

Qayta ishlangan 12-nashri

Мутарҷим *Ҷ.Эшонқулов*
Муҳаррир *О. Камолов*
Муҳаррири бадеӣ *Ш.Мирфаёзов*
Муҳаррири техникӣ *Х.Хасанова*
Саҳифабанди компютерӣ *У. Валижанова*

Литсензияи нашриёт AI № 290 04.11.2016.
Ба чопаш 21.05. 2018 иҷозат дода шуд.
Андози 70x100$^{1}/_{16}$. Кегли 16. Гарнитураи Прагматик.
Бо усули офсет чоп шудааст. Ҷузъи чопии шартӣ 5,85.
Ҷузъи нашриву ҳисобӣ 6. Теъдоди нашр 7174 нусха.
Супориши 314.

Дар хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ғафур Ғуломи
Оҷонсии матбуот ва иттилооти Республикаи Ўзбекистон
100128. Тошканд, кўчаи Лабзак, 86 чоп шудааст.

Манзили мо дар интернет: www.gglit.uz
E-mail: info@gglit.uz

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Ҷадвали нишондиҳандаи ҳолати китоби ба иҷора додашуда

№	Ному насаби донишомӯз	Соли хониш	Ҳолати китоб ҳангоми гирифтан	Имзои раҳбари синф	Ҳолати китоб ҳангоми супоридан	Имзои раҳбари синф
1						
2						
3						
4						
5						

Ҷадвали боло ҳангоми ба иҷора дода шудан ва дар охири соли хониш баргардонида гирифтани китоб аз тарафи раҳбари синф аз рӯйи меъёрҳои зерин баҳо гузошта мешавад:

Нав	Ҳолати китоб ҳангоми бори аввал супоридан.
Хуб	Муқовааш бутун, аз қисми асосии китоб ҷудо нашудааст. Ҳамаи варақҳояш ҳаст, нодарида, ҷудо нашуда, дар саҳифаҳо навишт ва хатҳо нест.
Қаноатбахш	Муқова каҷ шудааст, канорҳояш коҳида, якчанд хатҳо кашида шудаанд, ҳолати аз қисми асосӣ ҷудошавӣ дорад, аз тарафи истифодабаранда қаноатбахш таъмир шудааст. Варақҳои ҷудошудааш аз нав таъмир шудааст, дар баъзе саҳифаҳо хат кашида шудаанд.
Ғайри-қаноатбахш	Муқова хат кашида шудааст, даридааст, аз қисми асосӣ ҷудо шудааст ё ки умуман нест, ғайриқаноатбахш таъмир шудааст. Саҳифаҳо дарида, варақҳо намерасанд, хат кашида, ранг карда партофта шудааст, китобро барқарор карда намешавад.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE